

Липовський Н.А.

ВІДГУК

на дисертацію КУЧЕРЕНКА В'ячеслава Олексійовича на тему:
«Розвиток міжнародного співробітництва України в галузі охорони здоров'я та підвищення рівня його безпеки як передумови сталого розвитку»,
що подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктор філософії (PhD)
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю переосмислення підходів до публічного управління у сфері охорони здоров'я в умовах зростання ролі міжнародних акторів, донорських програм і транснаціональних ініціатив. В умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення саме інституційна спроможність органів публічної влади стає визначальним чинником ефективності використання міжнародної допомоги та реалізації міжнародних зобов'язань України, як в контексті досягнення Цілей Сталого Розвитку-2030, так і в контексті безпекового чинника, який стосується усіх сфер суспільного життя загалом, так і сфери охорони здоров'я, зокрема.

На національному рівні значущість теми дисертаційного дослідження зростає через те, що Стратегія розвитку системи охорони здоров'я України до 2030 року (2025 р.), Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» (2020 р.) та відповідні галузеві програми післявоєнного відновлення передбачають активну участь міжнародних партнерів. Однак ці процеси часто позбавлені чітко визначених управлінських процедур щодо координації донорської допомоги, розподілу відповідальності між суб'єктами публічної влади та моніторингу ефективності міжнародних програм. Така ситуація підкреслює необхідність

розробки науково обґрунтованих підходів до формування цілісної системи управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я.

Тому варто цілком підтримати аргументацію В. О. Кучеренка про те, що фрагментарність управлінських повноважень, слабка міжвідомча координація та відсутність чіткої вертикалі управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я суттєво знижують результативність державної політики України. У цьому контексті дисертаційне дослідження безпосередньо відповідає сучасним науковим запитам спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», адже спрямоване на вдосконалення управлінських механізмів, процедур і інституційних рішень у сфері державноуправлінської діяльності.

Особливої актуальності дисертаційній роботі В. О. Кучеренка надає застосування принципів багаторівневого врядування (multi-level governance), що дозволяє комплексно оцінити взаємодію національного, регіонального та місцевого рівнів публічної влади у процесі реалізації міжнародного співробітництва.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню проблем публічного управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я України в умовах структурних трансформацій, воєнного стану та багаторівневих викликів державного управління. Здобувач В. О. Кучеренко розглядає міжнародне співробітництво не лише як зовнішньополітичний чи ресурсний інструмент, а як повноцінний об'єкт публічного управління, що потребує чітко вибудованої інституційної архітектури, координаційних механізмів та стратегічного планування.

Робота відзначається високим рівнем теоретичної узагальненості, чіткою логікою викладу матеріалу та системністю аналізу означеної публічноуправлінської проблеми.

Структура дисертації є внутрішньо узгодженою, складається із трьох розділів, загальних висновків, списку літератури та трьох додатків. В методологічному плані дисертаційне дослідження є достатнім за обсягом (понад 7 авт. арк.) та змістом науковим продуктом, що характеризується належним теоретико-прикладним обґрунтуванням, рівноважними структурно-логічними елементами та відповідає поставленій меті й науковим завданням. Наукові висновки за результатами проведеного дослідження сформульовані грамотно, конкретно та уміщують практичні рекомендації для органів публічної влади.

Здобувачем повністю дотримано принципи академічної доброчесності, що підтверджено відповідним документом (довідка) на етапі попередньої експертизи. Зміст дисертації не містить запозичень тексту інших авторів без належного цитування.

Зв'язок роботи з науковими програмами та планами

Дисертаційна робота виконана відповідно до пріоритетних напрямів розвитку науки в Україні, що визначено відповідним національним законодавством та міжнародними зобов'язаннями України у досягненні Цілей ООН щодо Сталого Розвитку-2030. Виконане дисертаційне дослідження має безпосередній зв'язок також із науково-дослідною тематикою Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», що спрямована на дослідження проблем стійкості, розвитку територій і громад. Також, дисертаційна робота відповідає Стратегії розвитку Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», зокрема Стратегічній цілі № 5 щодо залучення всіх працівників та здобувачів до різних форм міжнародної освітньої та наукової співпраці з метою глибшої інтеграції університету до світового академічного та наукового просторів. Все це разом підтверджує практичну спрямованість виконаного дисертаційного дослідження та його відповідність сучасним завданням публічного управління та адміністрування

Мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження

Мета дисертаційної роботи сформульована чітко та логічно, відповідає визначеній темі й науковій спеціальності. Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно, а сформульовані наукові завдання охоплюють ключові аспекти інституційного, організаційного та управлінського забезпечення міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження здобувача не викликає жодних сумнівів, адже вона полягає у обґрунтуванні теоретико-методологічних основ та формулюванні практичних рекомендацій для вдосконалення механізмів публічного управління міжнародною співпрацею в галузі охорони здоров'я України. Тож наукова значущість виконаної роботи та отриманих наукових результатів спрямована, перш за все, на підвищення стійкості, безпеки та забезпечення сталого розвитку національної системи охорони здоров'я в умовах воєнного стану та глобальних викликів. Дане твердження ґрунтується на тому, що здобувачем В. О. Кучеренко в галузі знань публічне управління та адміністрування уперше комплексно обґрунтовано та концептуалізовано теоретико-прикладний аспект дослідження міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я України як самостійний, інституційно-унормований напрям публічного управління та адміністрування здоров'яохоронної сфери, що функціонує в умовах багаторівневого врядування, глобалізаційних процесів та воєнного стану, в рамках якого здійснюється інтегрована діяльність суб'єктів управління, функціонально гарантуючих інституційний, безпековий і сталорозвитковий виміри системи охорони здоров'я України з метою досягнення Цілей Сталого Розвитку-2030. Таке трактування представлено у науковій праці як авторське визначення.

Також до елементів наукової новизни можна віднести позицію про удосконалення теоретико-методологічного підходу до оцінювання безпеки

системи охорони здоров'я, який доповнено авторськими критеріями в контексті міжнародної взаємодії, інституційної спроможності та стійкості до надзвичайних і воєнних загроз шляхом упровадження Інтегрального індексу розвитку міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я (IMC-Health). Зазначений індекс є інструментом управлінського моніторингу та стратегічного планування за напрямком міжнародного співробітництва та співпраці у медичній сфері на всіх рівнях управління.

Схвальної оцінки з позицій наукової новизни дисертації також заслуговує підхід щодо удосконалення інструментарію публічного управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я шляхом систематизації управлінських, нормативно-організаційних та партнерських механізмів з урахуванням кращих міжнародних практик та адаптації їх до умов української системи публічного адміністрування.

Крім того, представлені у роботі напрямки, підходи та практичні положення щодо формування національної стратегії міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я, спрямованої на підвищення стійкості та безпеки системи охорони здоров'я в умовах глобальних викликів, євроінтеграційних процесів та післявоєнного відновлення мають характеристики наукової новизни виконаної роботи. Все вищезначене відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України.

Обґрунтованість і достовірність результатів

Достовірність і наукова обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження забезпечуються використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема системного, інституційного, структурно-функціонального та стратегічного аналізу. Висновки логічно впливають із проведеного дослідження, є внутрішньо узгодженими та підтвердженими аналізом нормативно-правових і стратегічних документів у сфері публічного управління та адміністрування. Масив літературних джерел (монографічні та

дисертаційні дослідження, аналітичні звіти, наукові статті, міжнародні договори, проекти, програми тощо) налічує понад 200 позицій, у тому числі іншомовних. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок.

Робота має достатній графічний супровід (8 таблиць, 9 рисунків), матеріал всіх розділів викладено логічно та послідовно, що викликає науковий інтерес під час ознайомлення з її змістом. Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковані в 10 наукових працях та представлені статтями у наукових фахових виданнях, статтями у колективних монографіях та тезами у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, активним учасником яких був В. О. Кучеренко.

Практичне значення роботи

Практичне значення дисертації полягає у можливості використання її наукових результатів у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою підвищення інституційної спроможності управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я. Матеріали дослідження можуть бути використані при розробленні стратегічних і програмних документів за напрямком міжнародної співпраці у сфері охорони здоров'я, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку спеціалістів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дискусійні моменти та зауваження по дисертації

Високо оцінюючи науково-прикладний зміст виконаної дисертаційної роботи, з позицій експертно-аналітичного та публічноуправлінського підходу, слід сказати про окремі зауваження, які є очевидними у її змісті:

1. У дисертаційному дослідженні приділено увагу аналізу зарубіжного досвіду розвитку міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я (стор. 43-58 дис.), однак, на нашу думку, автору доцільно було б ширше та більш системно використати напрацювання країн Центрально-Східної

Європи, які мають спільний із Україною історичний, інституційний та трансформаційний контекст. Залучення досвіду таких держав, як Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, країни Балтії, дозволило б поглибити порівняльний аналіз та посилити практичну спрямованість висновків дисертації.

2. У роботі наведено низку прикладів зарубіжних моделей і механізмів міжнародної співпраці у медичній сфері (стор. 142-156 дис.), що свідчить про ґрунтовну теоретико-аналітичну підготовку здобувача. Водночас у ряді випадків недостатньо чітко простежується механізм їх практичної адаптації до українських соціально-економічних, інституційних та нормативно-правових реалій. Більш розгорнуте обґрунтування умов і обмежень імплементації таких моделей в Україні підвищило б прикладну цінність отриманих результатів.

3. У підрозділі 3.2, присвяченому аналізу міжнародних практик співробітництва у сфері охорони здоров'я (стор. 156-171 дис.), доцільним видається подання узагальнюючої аналітичної таблиці, у якій були б систематизовані ключові характеристики розглянутих практик (країна, форма співробітництва, інституційні механізми, очікувані результати, можливості застосування в Україні). Така таблиця сприяла б підвищенню наочності викладеного матеріалу та полегшила б сприйняття результатів дослідження.

4. Доцільно зауважити, що у роботі не до кінця розкрито потенціал громадянського суспільства та приватного сектору у розвитку міжнародного співробітництва в галузі охорони здоров'я. Як показує багаторічний досвід, зарубіжними партнерами української держави у сфері охорони здоров'я дуже часто виступають представники громадського та приватного сектору, професійні асоціації тощо.

Загальний висновок по дисертації

Дисертаційна робота «Розвиток міжнародного співробітництва України в галузі охорони здоров'я та підвищення рівня його безпеки як передумови

сталого розвитку», підготовлена та подана до захисту В. О. Кучеренком, є самостійною, завершеною дисертаційною роботою, яка вирішує актуальну науково-практичну проблему у сфері публічного управління міжнародним співробітництвом у сфері охорони здоров'я. За змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю виконане дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України до наукових робіт такого типу та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Кучеренко В'ячеслав Олексійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України,
професор кафедри регіональної політики
ННІ публічного управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

А. П. РАЧИНСЬКИЙ